

Publieksjuryrapport Gouden A.A.P. 2018

1. IJhal

Architect: Wiel Arets Architects

Opdrachtgever: NS Stations

Toen een aantal jaren geleden bekend werd dat het Centraalstation uitgebreid zou worden met een hal aan de Noordzijde dachten wij: "Ga er maar aan staan. Ons mooie, maar ook zeer omstreden station." Cuypers had indertijd een duidelijke opdracht om de stationsgevel te ontwerpen in Oud-Hollandse stijl. Wij vroegen ons af wat voor opdracht de architect zou hebben meegekregen voor de Noordhal. Deze mag in ieder geval niet onder doen voor de majestueuze Zuidhal. Misschien was het enige lichtpuntje dat er behalve een paar lelijke deuren naar de pontjes eigenlijk helemaal geen noordgevel was.

Inmiddels is hij klaar: de IJhal. Ingeklemd tussen het busplatform boven en de autotunnel beneden, was er weinig hoogte beschikbaar, maar dit probleem lijkt moeiteloos opgelost. Spiegels met ronde hoeken aan het plafond weerkaatsen royaal het binnenvallende licht en ook de voetgangers. Hierdoor lijkt de hoogte aanzienlijk. Rond zijn ook de ramen van de vele restaurants en winkels in de hal. Evenals de met spiegels beklede pilaren. LED-schermen die de hele wand bedekken tonen beelden van de stad, de treinen en de bollenvelden. Alles spiegelt en beweegt op een speelse wijze. De kleurenkakofonie van de vele horeca- en winkelreclames is voorkomen; alles is in het wit gehouden. Alleen de belettering van NS en andere, voor de reiziger belangrijke informatie, is in de betreffende huisstijl aangebracht.

Architect en opdrachtgever hebben er een feest van gemaakt en hun gasten niet opgezadeld met wijn uit de onderste schappen van de supermarkt. De IJhal straalt luxe en grandeur uit. Hij is een verrijking van Amsterdam en een cadeautje voor alle Amsterdammers en de vele toeristen.

2. Artis Olifantenverblijf

Landschapsarchitect: Thijs de Zeeuw

Architect brug: Dingeman Deijs

Opdrachtgever: ARTIS

Een olifantenverblijf vraagt om veel ruimte. Ondanks de toch beperkte ruimte in Artis, zijn de ontwerpers er in geslaagd die ruimte te creëren. Een deel van de parkeerplaats is opgegeven voor het verblijf zodat er ruimte voor alle partijen is ontstaan. Allereerst hebben de olifanten een speels verblijf gekregen. De opzet vonden wij verrassend. Ook de volwassenen zijn geboeid door het mooie ontwerp van de brug. Hierdoor zou je bijna vergeten dat je je in een dierentuin bevindt. De brug is ook bijzonder voor kinderen. Zij komen door de verdieping oog in oog te staan met de olifanten. Door de onzichtbare scheiding blijven de dieren op gepaste afstand door de aangelegde poel waden. Helaas waagden de olifanten zich niet aan een duik tijdens ons bezoek, maar het beeld moet fenomenaal zijn. Tot slot is het olifantenverblijf een toevoeging voor alle Amsterdammers die vanuit hun woning de olifanten kunnen groeten. Vanaf de straat kijken zij recht het verblijf in.

3. Appartementencomplex Wibautstraat/Grensstraat

Architect: Bedaux de Brouwer Architecten

Opdrachtgever: N.V. de Grachtengordel

In heel Amsterdam klinkt de vraag naar meer – veel meer! - woningen steeds luider. Het ligt voor de hand om hoogbouw, nieuwe buurten en nieuwe wijken uit de grond te stampen. Aan de Wibautstraat is een appartementengebouw verrezen dat aan de vraag voldoet, maar dan in een ongebruikt hoekje van de bestaande wijk. Verdichting in een aantrekkelijke buurt, op een klein en weinig spectaculair kavel, met een architectonisch ontwerp dat ook nog bij twee totaal verschillende straten aan moest sluiten.

Hulde aan de architect, die het laatstgenoemde probleem kundig heeft opgelost. Eveneens hulde aan de opdrachtgever, die heeft voldaan aan de Amsterdamse woningnood. De situatie gaf wellicht niet de makkelijkste samenwerking, met activistische burens bovendien, maar daarom is het des te prijzenswaardig dat er een fraai, functioneel en passend gebouw is gerealiseerd.

4. Datacenter AM4

Architect: Benthem Crouwel Architects

Opdrachtgever: Equinix

Het Datacenter AM4 valt meteen op van een afstand. Het ontwerp is een slanke toren die mooi gesitueerd is in de omgeving. Ook van dichtbij fascineert het gebouw. De details in de vormgeving zijn prachtig uitgevoerd, waardoor de toren iets spannends heeft gekregen. De veelheid aan techniek is op een fraaie wijze geïntegreerd in de buitenzijde van het gebouw. Ook van binnen blijkt het Datacenter AM4 bijzonder te zijn. Alle juryleden vonden het een hele ervaring om te zien hoe het er in een datacentrum aan toe gaat. De slotgracht rondom het gebouw biedt een leuke uitkomst om het terrein veiliger te maken.

5. De Boel

Architect: Hans van Heeswijk architecten

Opdrachtgever: Vesteda

Deze langgerekte en sterk verouderde galerijflat uit 1964 aan De Boelelaan heeft een facelift ondergaan en maakt nu deel uit van de hippe Zuidas. De onaantrekkelijke en gesloten gevel onder de appartementen is vervangen door glas, evenals de oude garagedeuren langs het trottoir. Het gebouw wordt hierdoor transparant en toegankelijk. De prachtige wenteltrappen aan west- en oostgevel zijn gelukkig behouden gebleven.

Bij de sloopwerkzaamheden binnen kwam de oude en fraaie betonconstructie tevoorschijn. Hierdoor wordt veel ruimte en vooral ook veel hoogte gewonnen. Het vloeroppervlak op de eerste verdieping waar de kantoren van Vesteda gevestigd zijn, is zo open mogelijk gehouden, wat een enorm ruimtelijk effect geeft.

De appartementen, entrees en verkeersruimten voldoen door de renovatie aan de huidige eisen. Het karakter van het gebouw is hierbij niet aangetast. Het gehanteerde principe 'share and create' komt tot uiting in het delen van elektrische auto's en in het hier mogelijke 'woningdelen'. Ook de zeer bijzondere daktuin met een buffercapaciteit van 50.000 liter water is voor iedere bewoner toegankelijk. Voor de verhuur richt Vesteda zich op de 'young professionals' van de Zuidas. Al met al een ingrijpende en zeer gecompliceerde renovatie met een verbluffend mooi resultaat.

6. Ru Paré community

Architect: BETA office i.s.m. Elisabeth Boersma en Marc van Asseldonk

Opdrachtgever: Stichting Samenwonen – Samenleven

Bij Ru Paré community verdienen zowel architect als opdrachtgever een compliment voor het tot een succes maken van een gebouw met een grote sociale impact. Doordat de middelen zeer beperkt waren, moesten er scherpe keuzes gemaakt worden en dat is helemaal goed gegaan. Het 'omdraaien van het gebouw' en het hergebruik van mooie rolramen zijn allebei keuzes die veel waarde hebben toegevoegd, terwijl ze niet direct voor de hand lagen. Het was daarnaast een project dat veel doorzettingsvermogen van de architect heeft gevergd. Al met al een knappe prestatie, niet alleen op sociaal vlak, maar ook qua creativiteit, volharding en visie.

7. Augustanahof

Architect: Ponec de Winter

Opdrachtgever: Diaconie Evangelisch-Lutherse Gemeente Amsterdam

In de Augustanahof is een kerkgebouw veranderd in een woonhof op een manier waarbij de charme en de sfeer van het oude gebouw bewaard is gebleven. Tegelijkertijd hebben de architecten er warme en huiselijke appartementen gecreëerd.

Het was een transformatie waar de indeling niet onmiddellijk voor de hand lag en waar de architecten duidelijk waarde hebben toegevoegd met een goed ontwerp. De ingrepen die zijn gedaan, zijn goed gekozen en er is zelfs een (zij het een veel kleinere) kerkruinte bewaard.

Ook is er harmonieus samengewerkt met de opdrachtgever, die hulde verdient voor het bewaren van dit historische gebouw en het toevoegen een type woning waar je in Amsterdam niet meteen aan denkt.

8. De Henricus

Architect: Berger Barnett Architecten

Opdrachtgever: Stichting KBA

Wat vroeger het Catharina Complex was, is tegenwoordig een kleuter- en basisschool. In de loop der tijd is het pand moeilijk in gebruik geworden. Door Berger Barnett Architecten is een liefdevolle restauratie uitgevoerd. Herstel van historische details gecombineerd met toevoegingen van hedendaagse architectuur, heeft de school weer tot leven gebracht. Binnen zijn de laatste relikwieën van het rijke Roomse leven in Nederland, waaronder de kloostergangen, getransformeerd tot een hedendaags, niet alledaags, ruimtelijk en licht gebouw. Met behoud van details is het gelukt de school toe te rusten met de technische voorzieningen die tegenwoordig zijn vereist. Het gebouw is weer geopend naar de buurt, zodat de wat ingeslapen buurt weer wakker kan worden.

9. Van Eesteren Paviljoen

Architect: Korteknie Stuhlmacher Architecten

Opdrachtgever: Stichting Van Eesteren Museum

Sober en bescheiden staat het Van Eesteren Paviljoen in een groene en waterrijke omgeving. Precies op de plek waar de grote meester het had gepland. Maar verder dan de tekentafel is het nooit gekomen. Nu staat het paviljoen er dan toch. Het ontwerp behelst donker gebeitst hout en glas, veel glas. We gaan naar binnen. Hier ademt tot onze grote verrassing het gebouw een totaal andere sfeer dan de buitenkant doet verwachten.

De donkere planken van de buitenkant maken plaats voor natuurlijke, glanzende balken. In het midden van het pand is het plafond verhoogd. Hierdoor krijg je het gevoel in een parachute van licht te staan. Op de grote panelen aan het plafond speelt het zonlicht. Het pand is transparant en tegelijkertijd creëert het geborgenheid. Geen frutsels, geen mooimakerij. Eerlijke en tijdloze materialen in een duidelijk zichtbare constructie. Het meubilair staat op wielen en kan ieder moment verreden worden, waardoor de ruimte multifunctioneel is. Het kleine restaurantje met straks een royaal terras dat uitkijkt op de Sloterplas is hierbij onmisbaar.

Met een zeer beperkt budget is hier een paviljoen gebouwd, dat een verrijking voor deze buurt genoemd mag worden en tevens een eerbetoon is aan de vader van de tuinsteden, Cornelis van Eesteren.

10. Nautique living (student experience)

Architect: OZ

Opdrachtgever: Verweij Mungra en COD

De *student experience*. Het kan niet anders, dan dat het verblijf in dit woonhotel voor studenten een heel bijzondere ervaring is. Het gebouw telt twaalf verdiepingen en bergt 403 spiksplinternieuwe miniwoningen compleet met badkamer en keuken en de modernste tv- en internetaansluiting. Het oogt stoer en strak. De met cortenstaal beklede gevels herinneren aan de tijd dat op deze oude NDSM-werf nog grote zeeschepen van stapel liepen.

In de imposante hal worden we ontvangen bij de receptie en na enige uitleg volgt een rondleiding door het gebouw. De lange gangen met aan beide zijden appartementen doen inderdaad sterk aan een hotel denken. Een luxe hotel wel te verstaan. We zien een lounge met zithoeken, met of zonder tv, een *private dining* room met keuken, die je kunt reserveren om gezellig met vrienden of familie te kokkerellen en te eten, studieruimtes en zelfs een wasserette. Tenslotte worden we naar het dak geleid, waar een heus sportveld is ingericht. Ook is er ruimte om op fraaie ligbedden de zon te aanbidden, die we nog net in het westen zien ondergaan.

Architect en opdrachtgever hebben gekozen voor mooie, duurzame materialen en alle ruimtes zijn smaakvol ingericht. Toch rees de vraag of het concept van dit complex wel past bij de levensfase van de bewoners. Te allen tijde kan de student ontsnappen aan de veelal rommelige (denk aan de vieze pannen) beslotenheid van zijn kamer om zich te nestelen in een van de dagelijks goed onderhouden en comfortabele ruimtes. Helaas was het ons niet gegund, een blik werpen in een van de heiligdommen.

De winnaar...

Het was niet gemakkelijk om gezamenlijk tot een winnaar te komen. Alle drie de juryleden hadden een eigen favoriet. Voor Albert was dit de Henricus, voor Laurens de Augustanahof en voor Nels het Van Eesteren Paviljoen. Alle projecten zijn uitvoerig besproken en er werd veel gediscussieerd. De juryleden gooiden vele argumenten in de strijd om de ander te overtuigen. Na een lang beraad zijn we er dan toch uitgekomen: De publieksjury roept IJhal van Wiel Arets Architects en opdrachtgever NS Stations uit tot winnaar van de Gouden A.A.P. 2018!

Publieksjury Gouden A.A.P. 2018

Albert Cohen, Laurens van Dijk en Nels van Malsen